

PISMO DWUTYGODNIOWE.

Wychodzi w Niedzielę po 1. i 15. każdego miesiąca.

Prenumerata kwartalna w miejscu wynosi 30 ct.; z przesyłką pocztową 36 cnt.; numer pojedynczy kosztuje 5 cnt. — **Prenumeratę miejscową i inseraty** za opłatą 4 centów od wiersza (petitem) przyjmuje księgarnia pp. Seyfartha i Czajkowskiego, lub też redaktor Piotr Zbrożek Nr. 834^{1/2}, przy ulicy Krzywej. — **Prenumerata zamiejscowa** przyjmuje się pod adresem: „Administracya **Rekodzielnika** we Lwowie pod l. 834^{1/2}.“
Reklamacje nieopieczetowane wolne są od opłaty.

Przewaga wielkich kapitałów.

Wykazaliśmy poprzednio że w obecnych stosunkach przemysłowych tylko fabryczne przedsiębiorstwa, na wielkie rozmiary rozwinięte, mogą się utrzymać i pomyślnie wzrastać, przeciwnie drobne warsztatowe przedsiębiorstwa chylą się do upadku.

Skoro bowiem wyroby fabryczne są tańsze od warsztatowych, ponieważ mniej pracy kosztują, przeto nikt nie zechce kupować wyrobów warsztatowych, ale nabywa produkta fabrycznego tak, iż warsztat musi być zamkniętym dla braku odbytu.

Do założenia fabryki lub warsztatu potrzeba jak wiadomo kapitału. Co znaczy to słowo kapitał uczy nas codzienne doświadczenie.

Rozumiemy pod kapitałem wszystkie produkty, które służą jako narzędzia pracy, a zatem budynki fabryczne, maszyny, zapasy materiałów, wreszcie gotowe pieniądze. Otóż kto rozporządza znacznym kapitałem, ten może założyć przedsiębiorstwo na wielki rozmiar, a to tem łatwiej ponieważ stosownie do kapitału swego znajdzie i kredyt, dostanie pożyczkę u innych kapitalistów lub też w zakładach kredytowych — jakimi są banki, kasy oszczędności, i t. p.

W ostatnich czasach nadzwyczaj rozwinęły się przedsiębiorstwa oparte na wielkim kapitale zebranym przez składki.

Ktokolwiek złoży pewną kwotę ma udział w przedsiębiorstwie a udział ten zwiemy akcją. Takie przedsiębiorstwa akcyjne rozpowszechniają się coraz więcej; najpierw użyto ich do budowy kolei żelaznych, obecnie już prawie do wszystkich przedsiębiorstw wymagających wielkiego nakładu zastosowano towarzystwa akcyjne. Zbierając kapitały zewsząd mają te towarzystwa miliony do rozporządzenia, i dla tego wykonują dzieła tak ogromne, o jakich człowiek pojedynczy chociażby najbogatszy ani pomyśleć nie może.

Wszelkie przedsiębiorstwo na wielki rozmiar zdoła potrzebom publiczności lepiej i taniej zadosyć uczynić, niż przedsiębiorstwa drobne. Ogół ludności może na tem wiele zyskiwać, lecz drobni przedsiębiorcy tracą.

Weźmy jako przykład przewóz towarów i osób. Dawniej przed wynalezieniem machin parowych, mnóstwo furmanów trudniło się tym transportem — byli to drobni przedsiębiorcy — a konie i wóz był to ich kapitał, wartości kilkuset reńskich.

Akcyjne towarzystwo wybudowało kapitałem czterdziestu milionów kolej z Krakowa do Lwowa i zagarnęło cały przewóz towarów i osób; — furmani owi ze swoim drobnym kapitałem nie mogą pracować — muszą gdzie indziej szukać zajęcia, na drogach pobocznych, dopóki i tam koleje nie będą wybudowane.

W wielkich miastach przewozem osób trudnią się flakry. Ponieważ jest to przedsiębiorstwo dość zyskowne, więc kapita-